

Näkökulmia tehtäviin ja kuviin

Kuvatehtävä s. 78

Presidentti Tarja Halonen Pelastusarmeijan kampanjan “Huono onni voi kohdata kenet tahansa” -julisteessa. Mitä tehokeinoja kuvassa on käytetty?

- Kuvassa esiintyy tunnettu henkilö, joka on kuvattu asunnottomana istumassa kiviportilla, mukanaan koko omaisuutensa.
- Julisteen teksti on pienellä fontilla, joten kuvaa joutuu katsomaan tarkemmin, jos idean halua ymmärtää.
- Kuva on mustavalkoinen ja siinä on symboliikkaa, joka liitetään huono-osaisuuteen.

Kuvatehtävä s. 80–81

Kehon kieli ilmeinen ja eleinen on tärkeä osa poliittista retoriikkaa. Keksi kuvien kansanedustajille Vihreiden Atte Harjanteelle ja Perussuomalaisten Sanna Antikaiselle sanat, jotka sopivat heidän elekieleensä.

Esimerkiksi:

- Atte Harjanne: ”Jos emme nyt toimi, ilmastonmuutos on pian käsissämme!”
- Sanna Antikainen: ”Hallitus on sitoutunut tässä hallitusohjelmassa muutoksiin, ja nyt nämä päätökset ovat ristiriidassa aikaisempien lupauksen kanssa!”

Perustehtävät

1. Millä perusteella politiikka on

a) peliä

- Väitettä voi puolustaa esimerkiksi sillä, että politiikassa erilaiset ryhmittymät kilpailevat vallasta keskenään.
- Ryhmittymät myös tavoittelevat voittoa urheilujoukkueiden tavoin esimerkiksi vaaleissa.
- Niin kuin esimerkiksi palloilujoukkueet, poliittiset ryhmittymätkin laativat taktiikoita ja strategioita menestyäkseen.

b) valintoja

- Yhteiskunnan kehittämiseksi ja poliittisille päätöksille on useita vaihtoehtoja, joista poliitikot tekevät valintansa.
- Puolueet tarjoavat erilaisia vaihtoehtoja, joista äänestäjät valitsevat mieleisensä.
- Päätöksenteossa on tehtävä valintoja, sillä rahat eivät riitä kaikkeen siihen, mitä kansalaiset, poliitikot ja virkamiehet haluaisivat toteuttaa.
- Poliitikot joutuvat tekemään arvovalintoja. Toimitaanko esimerkiksi omien arvojen, puolueen tahdon vai hallituksen linjan mukaan?
- Myös vaaleihin liittyy valintoja. Houkutellaanko äänestäjiä katteettomilla lupauksilla, mielikuvilla vai vastustajien mustamaalauksella?

c) kompromisseja?

- Puolueet saavat harvoin näkemyksensä läpi sellaisenaan.

- Jos Suomessa olisi vain yksi valtapuolue, päätösten tekeminen olisi yksinkertaista. Suomalaisessa politiikassa on kuitenkin useita puolueita, minkä vuoksi päätöksenteko monimutkaistuu.
- Hallituksen ohjelma, kuntien päätökset ja kaikki muutkin poliittiset päätökset ovat erilaisten toiveiden yhteensovittamista. Ne ovat siis kompromisseja.

2. Perustele väite: Poliitiikan ymmärtäminen edellyttää poliittista lukutaitoa.

- Poliittinen lukutaito on taitoa tulkita yhteiskunnallisia tapahtumia ja tietoisuutta yhteiskunnallisista asioista.
- Poliitiikan kieleen kuuluu käsitteitä, joiden hallitseminen on välttämätöntä sisällön ymmärtämiseksi. Myös poliittinen retoriikka pitää osata tunnistaa.
- Poliitikkojen motiivien tunteminen auttaa ymmärtämään politiikan sanoja ja tekoja.
- Poliitikassa annetaan viestejä. Jyrkkä retoriikka kertoo, että asiaa ei hyväksytä, ja varovainen retoriikka paljastaa, että asiasta voidaan neuvotella.

Syventävät tehtävät

3. Pohdi, mitkä asiat tekevät politiikan seuraamisesta toisaalta mielenkiintoista, toisaalta haastavaa.

Mielenkiintoista:

- Poliitikassa päätetään asioista, jotka vaikuttavat jokaisen ihmisen arkeen. Poliitikkaan kuuluvat iskevä retoriikka ja näkemysten väliset ristiriidat, mikä luo draamaa erityisesti vaalien alla.
- Mielenkiintoiset persoonat tekevät politiikasta kiinnostavaa.
- Poliittiset kiistakysymykset luovat jännitteitä.

Haastavaa:

- Poliitikot eivät yleensä kerro kaikkia tavoitteitaan julkisesti.
- Poliitikkaa tapahtuu ja tehdään monilla tasoilla.
- Käsiteltävät asiat ovat monimutkaisia.
- Vaikka päätökset ovat julkisia, päätösten valmistelu ei ole julkista.
- Päätöksentekojärjestelmä on usein vaikeaselkoinen.
- Poliitikot käyttävät usein vaikeaa kieltä.

4. Ota kantaa väitteeseen: Poliitikon työ on toisaalta antoisaa, toisaalta vaikeaa.

Antoisaa:

- Työssä pääsee vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin.
- Siinä voi edistää itselleen tärkeitä asioita.
- Poliitikko pääsee päättämään asioista.

Vaikeaa:

- Valtakunnan kärkipoliitikot ovat jatkuvasti median kiinnostuksen kohteena.
- Poliitikka vie paljon aikaa. Monet perheelliset poliitikot joutuvat luopumaan politiikan tehtävistä, koska politiikkaan liittyy ilta- ja viikonlopputyötä.
- Päätöksillä on usein isoja seuraamuksia. Vastuu on suuri.
- Omat arvot, puolueen tahto ja äänestäjien tahto on kaikki otettava huomioon ja yritettävä sovittaa yhteen.

- Poliitikka vaatii paljon asioihin paneutumista. Esimerkiksi erilaisten mietintöjen ja selvitysten lukeminen on hyvin raskasta.

5. Kuvittele olevasi poliitikko. Keksi seuraaviin tilanteisiin ytimekäs poliittinen iskulause, jossa kannatat väitettä ja vaikea liturginen lause, jossa vastustat väitettä.

a) Suomen tulee liittyä sotilasliitto Natoon.

- **Puolesta:** "Ilman Natoa jääme yksin, kuka haluaa olla yksin?"
- **Vastaa:** "EU tarjoaa riittävästi kollektiivista turvaa, eikä kansainvälisessä politiikassa ole näköpiirissä sellaisia skenaarioita, joiden vuoksi Suomen tulisi muuttaa ulkopoliittista linjaansa. Nato-optio on kuitenkin hyvä säilyttää."

b) Presidentin valtaa tulee lisätä.

- **Puolesta:** "Maan johtajalla pitää olla valtaa!"
- **Vastaa:** "Perustuslailliset instituutiomme ovat vahvoja, ja vaikka presidentti onkin saanut mandaattinsa suoraan kansalta ja kansan mielestä presidenttiyys tasapainottaa vallankäyttöä, emme tarvitse monarkistisia traditioita."

c) Eläkeikää ei saa nostaa.

- **Puolesta:** "Kansa on ansainnut eläkepäivänsä!"
- **Vastaa:** "Valtiontalouden kestävyysvaje vaatii pitkällä tähtäimellä toimia, jotka nostavat työllisyysastetta. Seniorikansalaisten työpanos on tärkeä ja työuria täytyy pidentää myös loppupäästä."

d) Hyvinvointivaltion palvelut pitää säilyttää.

- **Puolesta:** "Hyvinvointipalvelut ovat kansalaisoikeus!"
- **Vastaa:** "Hyvinvointivaltion resurssit kohdistuvat kansalaisiin epädemokraattisesti, eivätkä ne huomioi ihmisten diversiteettiä asuinpaikkojen suhteen."

6. Millaisia ominaisuuksia on hyvällä poliitikolla?

Esimerkiksi:

- halu vaikuttaa asioihin
- hyvät vuorovaikutustaidot
- kyky verkostoitua
- osaa toimia ryhmissä
- päämäärätietoisuus
- kyky sietää arvostelua
- taitoa erottaa olennaiset asiat epäolennaisista
- ahkeruus

Aineistotehtävä

7. Lue Ylen artikkeli poliitikkojen toiminnan muuttumisesta.

a) Millaisia muutoksia poliittisessa kulttuurissa on tapahtunut?

- Kansanedustajien keskinäinen arvostus on heikentynyt.

- Riitoja ja erimielisyyksiä on aina ollut, mutta aikaisemmin on ollut harvinaista, että toista poliitikkoa olisi loukattu. Nyt edustajien välillä on vihaa ja asioissa mennään henkilökohtaisuuksiin.
- Huomiota haetaan aina vain räväkämmillä mielipiteillä.
- Mielipiteitä esitetään nopeasti ja ajattelematta.
- Kielenkäyttö on koventunut.

b) Minkälaisia vaikutuksia tällä kehityksellä voi olla politiikkaan?

- Poliitiikan ja poliitikkojen arvostus heikkenee.
- Ihmisten halukkuus osallistua politiikkaan voi heikentyä.
- Poliitikkojen asiaton arvostelu lisääntyy.
- Poliitiikan ilmapiiri koventuu.
- Kun poliitikot riitelevät henkilökohtaisella tasolla, päätösten tekeminen voi vaikeutua.